

Ankkuri-toiminta – uhka vai mahdollisuus parempaan huomiseen?

Marjo Heinonen

2/2018

Tiivistelmä

Tekijä Marjo Heinonen		Tutkinto/kurssi ja opinnäytetyö/nimike Poliisi (AMK)
Julkaisun nimi Ankkuri-toiminta - uhka vai mahdollisuus parempaan huomiseen?		Julkisuusaste Julkinen
Ohjaajat ja opintoaine/opetustiimi Matti Hänti Juha-Pekka Oksanen		Opinnäytetyön muoto Toiminnallinen opinnäytetyö
Tiivistelmä Opinnäytetyössä on produktina opas Ankkuri-toiminnan kohdehenkilöille ja heidän lähiomaisilleen. Oppaassa on kuvattu mitä Ankkuri-toiminta on ja pyritty todentamaan sen kohdehenkilöille, että Ankkuri-toiminnan tavoitteena on auttaa. Opas on julkaistu poliisiammattikorkeakoulun sosiaalisen median sivuilla tavoitteenaan tavoittaa mahdollisimman laaja kohderyhmä sekä nuoria että Ankkuri-toiminnan parissa työskenteleviä. Opas on mahdollista tulostaa lehtiseksi halutessaan. Työ on toteutettu toiminnallisena opinnäytetyönä. Kuitenkin tätä opinnäytetyötä varten on haastateltu kaksi henkilöä, joiden elämäntietä auttaa tukemaan teoriaosuudessa kirjattua teoriapohjaa. Teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään nuoria ja rikollisuutta. Ankkuri-toimintaa on kuvattu teoriassa niin, että käy ilmi ketkä ovat Ankkuri-toiminnan kohdehenkilöitä ja miksi sitä työtä tehdään. Samassa on käyty läpi faktaa leimaautumisesta. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on nostaa esille ennalta estävän työn tärkeyttä ja tuoda tietoa Ankkuri-toiminnasta sen kohdehenkilöille ja heidän lähiomaisilleen. Nykypäivänä valitettavasti moni nuorista voi pahoin, mikä altistaa kasvulle sosiaalista syrjäytymistä kohti. Ankkuri-toiminnan tavoitteena on päästä tekemään riittävän aikainen interventio, jotta nuoren elämään saataisiin turvallista sisältöä ja kasvu lähtisi niin sanotusti terveeseen suuntaan. Iso osa vakaviin rikoksiin aikuisiällä syyllistyneistä ovat aloittaneet rikollisen elämäntavan jo nuorena. Siksi Ankkuri-toiminnan kannattavuutta täytyy korostaa. Aiempien tutkimusten mukaan Ankkuri-prosessin läpikäyneet nuoret selvisivät terveeseen aikuisuuteen suurella prosentilla. Muiden tekijöiden, kuten henkisen kasvun ja ympäristön muutosten vaikutusta on kuitenkin vaikea arvioida tässä prosessissa. Ankkuri-toiminta nähdään kannattavana laajalti ympäri Suomen.		
Sivumäärä 35 + 12	Tarkastuskuukausi ja vuosi 2/2018	Opinnäytetyökoodi (OPS) Amk2015ONT

Avainsanat

Ankkuri, EET, moniammattillisuus, nuoret rikoksentekijät, nuorisorikollisuus, syrjäytyminen

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	2
2 NUORET JA RIKOLLISUUS.....	3
2.1 Mistä syrjäytyminen johtuu?	3
2.2 Onko rikollinen elämäntapa valinta?	4
2.3 Miten kasvatus vaikuttaa rikolliseen käyttäytymiseen?	6
3 MITÄ ON ANKKURI-TOIMINTA.....	7
3.1 Kohteena nuoret ja heidän lähiomaisensa	9
3.2 Aikaisempia tutkimuksia Ankkuri-toiminnasta.....	13
3.3 Miksi ennalta estävä työ kannattaa?	14
3.4 Leimaako Ankkuri-toiminta kohdehenkilönsä?	16
4 HAASTATTELUT ELÄVÄSTÄ ELÄMÄSTÄ	19
4.1 Luonteenpiirteet.....	20
4.2 Lapsuus.....	21
4.3 Tie aikuisuuteen	24
5 OPAS ANKKURI-TOIMINNAN KOHTEENA OLEVILLE NUORILLE JA HEIDÄN LÄHIOMAISILLEEN	26
5.1 Produktin toteutus.....	26
5.2 Produktin teoria	26
6 TYÖN TAVOITTEET JA TOTEUTUSMENETELMÄT	27
6.1 Tavoitteet.....	27
6.2 Toteutus	28
7 OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI.....	31
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	34
LÄHTEET	36
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tämän työn tavoitteena on tuoda tietoa Ankkuri-toiminnasta. Ankkuri-toiminnan kohdehenkilöille ja heidän lähiomaisilleen. Toiminnallisena osuutena opinnäytetyössä on opas Ankkuri-toiminnan kohdehenkilöille ja heidän lähiomaisilleen.

Ankkuri-malli on nuoria rikoksentekijöitä varten suunniteltu moniammatillinen työryhmä, joka toimii ympäri Suomea. Ankkuri-toiminnan tavoitteena on ensisijaisesti varhainen puuttuminen alaikäisten syrjäytymiskehitykseen. (Sisäasiainministeriö: Ankkuri-malli moniviranomaisyhteistyössä, 7.) Teoriaosuudessa on tarkemmin käyty läpi Ankkuri-mallin tavoitteet ja teoriaa siitä, mitä Ankkuri-toiminta käytännössä on. Ankkuri-toiminnan kohdehenkilöitä ovat lähtökohtaisesti nuoret rikoksen tekijät, joihin tämä opinnäytetyö painottuu.

Syrjäytymisellä tarkoitetaan yleensä huono-osaisuuden eri tapojen kasautumista yhden henkilön elämään. Ihminen ei erinäisten elämänhallinnan ongelmien tai vajaavaisuuksien takia kykene osallistumaan yhteiskunnan toimintaan valtaväestön lailla. (Reivikäinen & Vähäkylä 2013, 23.) Syrjäytymisen syitä on lukemattomia. Opinnäytetyössä käydään läpi muutamia yleisimpiä syrjäytymisen syitä sekä teoriaa leimautumisesta. Viitekehykseksi teoriapohjalle oli tavoitteena saada ne teoreettiset asiat, jotka vaikuttavat lapsen/nuoren antisosiaaliseen suuntaan kasvamiseen. Ankkuri-toiminnan yksi tavoite nimenomaan onkin pysäyttää lapsen/nuoren kasvu rikollista elämäntapaa kohti.

Opinnäytetyötäni varten tekemäni haastattelut tukevat teoriapohjaa - samankaltaisista lähtökohdista voi päätyä kahteen täysin erilaiseen elämään. Haastateltavat henkilöt ovat sisarukset, joista toisesta tuli poliisi ja toisesta poliisin asiakas. Haastateltavat kokivat elämänsä kriisit eri-ikäisinä, mikä teoriapohjaan nojaten näkyy myös siinä, miten heidän elämänsä lopulta sujuivat.

Opas Ankkuri-toiminnan kohdehenkilöille ja heidän lähiomaisilleen löytyy poliisiammattikorkeakoulun sivulta internetistä, josta linkkiä oppaaseen on levitetty poliisin sosiaalisessa mediassa. Linkin takaa löytyvä opas on helposti tulostettavissa PDF-muodossa A5-lehtiseksi, joten sitä voi käyttää tulostettuna versiona ja verkossa. Oppaan voi löytää myös QR-koodin takaa, jonka käyttö on nuorille ominaista ja helppoa.

2 NUORET JA RIKOLLISUUS

Rikoksiin syyllistyy eniten henkilöitä 15-20 vuoden iässä. Tämä ilmenee Tilastokeskuksen tutkimuksesta, joka kuvastaa 15-20-vuotiaiden rikoksesta epäiltyjen osuutta selvitettyihin rikoslakirikoksiin vuosina 2007-2016. Yhtään sukupuoleen katsomatta – taulukko kuvastaa miesten osuutta edellä mainitussa elämänvaiheessa rikosten teossa määrällisesti isompana kuin naisten osuutta. Taulukon jälkeen opinnäytetyössä käydään läpi teoriaa siitä, miten rikosten teolle altistavin vaihe elämässä on nuoruus. Valtaosa pitkäaikaisesti rikollista elämää eläneistä henkilöistä ovat aloittaneet rikollisen elämänsä jo nuoruudessa. Nuoruus on suuri murrosvaihe elämässä, jolloin tulevaisuuden suuntaa aletaan rakentamaan.

Sukupuoli/ikäluokka	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Miehet										
Yhteensä	131	128	119	115	115	106	102	97	95	92
Alle 15 vuotiaat	18	23	20	18	20	15	14	13	12	12
15 - 17 -vuotiaat	201	212	199	194	203	176	167	161	149	135
18 - 20 -vuotiaat	393	384	343	332	340	320	314	290	292	271
Yli 20-vuotiaat	140	135	127	123	120	112	108	104	102	100
Naiset										
Yhteensä	30	26	26	25	26	23	24	23	23	22
Alle 15 vuotiaat	6	7	7	8	8	6	5	4	4	4
15 - 17 -vuotiaat	37	40	44	46	47	39	37	33	31	31
18 - 20 -vuotiaat	83	87	85	79	82	77	77	76	72	73
Yli 20-vuotiaat	32	27	26	25	26	24	25	24	24	23

Kuva 1. Taulukko; Selvitettyihin rikoslakirikoksiin syylliseksi epäillyt iän ja sukupuolen mukaan 2007–2016, osuus 1 000 väestössä olevaa kohti (Tilastokeskuksen taulukko).

2.1 Mistä syrjäytyminen johtuu?

Suoraa vastausta edellä kysyttyyn tuskin kukaan osaa antaa. Syrjäytymisellä tarkoitetaan yleensä huono-osaisuuden eri tapojen kohdistumista yhteen henkilöön. Tällöin ihminen ei vajavaisen koulutuksen mahdollisesti siitä johtuvan työttömyyden ja erinäisten elämänhallinnan ongelmien tai vajaavaisuuksien takia kykene osallistumaan yhteiskunnan toimintaan valtaväestön lailla (Reivikäinen & Vähäkylä 2013, 23). Jo kohdussa sikiöön vaikuttavat ympäristötekijät. Sikiökehityksen aikana syntyneet fyysiset poikkeamat voivat olla yhteydessä myöhemmin esiintyvän rikosalttiuden kanssa. Edellä mainitun takia syrjäytyminen voi alkaa jo ennen syntymää. (Kivivuori 2008, 117.)

Suoraa suhdetta lapsen fyysisillä tekijöillä ei ole rikolliseen käyttäytymiseen, mutta esimerkiksi äidin alkoholin käyttö raskauden aikana voi altistaa syrjäytymiselle. Fyysiset riskitekijät nousevat oikeiksi riskitekijöiksi, jos ne yhdistyvät syntymän jälkeisiin sosiaalisiin riskitekijöihin, kuten lapsen kohdistuvaan väkivaltaan tai muuten epävakaisiin perheoloihin. (Kivivuori 2008, 117.)

2.2 Onko rikollinen elämäntapa valinta?

Lapsen elämä on jatkuvaa kehittymistä. Lapset leikkivät oppiakseen ja hahmottavat maailmaa sen kautta. Lapset kehittyvät yhteydessä toisiin, myös leikissä. Läheisillä ihmissuhteilla on ratkaiseva merkitys lapsen kehitykselle. (Reivikäinen & Vähäkylä 2013, 37.) Läheiset ja luotettavat ihmissuhteet ruokkivat lapsen älyllistä ja sosiaalista kehitystä sekä auttavat kehittämään lapsen kykyä säädellä stressiä. *”Oppiminen vahvistuu myönteisten tunnetilojen vallitessa ja vaarantuu kielteisten tunnetilojen jatkuessa”* (Reivikäinen & Vähäkylä 2013, 38).

Uudet asiat lisäävät stressiä. Lapsi kokee pitkään jatkuneen stressin tunnetilana, josta hänen on omin voimin vaikea päästä pois. Stressinsäätelykyky kehittyy ihmissuhteissa ja se heijastuu lapsen käyttäytymiseen ja oppimiseen. Kykenemättömyys stressin säätelyyn voi johtaa suojautumiseen, joka voi näkyä uhmakkuutena, vetäytymisenä tai muina häiriöinä. Ylilyönnit käyttäytymisessä vaikeuttavat ihmissuhteita ja siten altistavat sosiaaliselle syrjäytymiselle. (Reivikäinen & Vähäkylä 2013, 37-38.)

Ihmiselle on luonnostaan tärkeää saada kokemus siitä, että on toisille arvokas. Tässä on tärkeä huomioida, ettei olisi vain yhdelle arvokas, vaan niille jotka ovat niin sanotusti omaa joukkoa. Oma joukko muuttuu ja muovautuu ihmisen kasvaessa. Oma joukko on tärkeistä aikuista ja lapsista koostuva ryhmä, johon henkilö kuuluu ja kokee olevansa osa sitä. Esimerkiksi lapsen tullessa uuteen ryhmään, hänelle on tärkeää oppia ryhmän tavat ja käytännöt, jotta hän voi tulla omalla tavallaan osaksi kyseistä ryhmää positiivisen kautta. (Reivikäinen & Vähäkylä 2013, 45.)

Koska ihmisellä on jo luonnostaan tarve sopeutua ryhmään ja olla sitä kautta toiselle arvokas, on ymmärrettävää, että henkilöt jotka eivät saa arvostusta ja huomioita niin sanotuista terveistä piireistä, päätyvät helpommin väärille poluille elämässään. Nämä ”vaikeammat”

polut mahdollisesti johtavat rikolliseen elämäntapaan. Tämä vaihe käydään usein läpi juuri nuoruuden murrosvaiheessa, jolloin haetaan omaa minä-kuvaa tulevaisuudelle.

Aikaisempien tehtyjen tutkimusten mukaan on suhteellisen harvinaista, että aikuisiällä vakavaan rikollisuuteen syylistynyt henkilö aloittaisi rikollisen käyttäytymisen vasta aikuisiällä. Tutkimuksissa on todettu, että kriminologiassa on korostettu nuoruusikää juuri sen takia, että vakavampien rikosten tekijät aloittavat rikollisen toimintansa ja nuorella iällä. On siis todennäköistä, että aikuisiällä vakavaan rikollisuuteen syylistyvä oli jo nuorena muita ikäisiään aktiivisempi rikoskäyttäytyjä. Ei ole kuitenkaan varmaa, että henkilö ajautuu rikolliseen elämään, jos nuoruusiällä syylistyy esimerkiksi lievempiin rikoksiin. Nuoruus on aktiivisinta aikaa elämäntavastaan, osa taas ei. (Kivivuori 2008, 28.) Tämä on todennäköinen syy sille, että ennalta estävää toimintaa ja alkavaan rikoskierteeseen aikaisessa vaiheessa puuttumista on painotettu. Riittävän aikainen interventio voi olla yksi tekijä, joka pysäyttää rikollisen elämäntavan. (Honkatukia & Kivivuori 2006, 146.)

Suotuisissa olosuhteissa ja turvallisessa kasvuympäristössä ihmisen persoonasta kehittyy terve ja joustava, mikä edistää tervettä pohjaa aikuisiälle. Huonot olosuhteet ja pettymykset synnyttävät ristiriitoja, jotka hidastavat lapsen persoonan kehitystä samalla heikentäen persoonallisuuden ehjää rakennetta. Moninaisten heikkouksien minä-kuvan rakenteissa on tutkittu johtavan helpommin rikolliseen elämäntapaan. (Laitinen & Aromaa 2005, 54.) Myös yksilölliset erot haavoittuvuudessa vaikuttavat, toiset lapset kestävät enemmän vastoin käymisiä kuin toiset.

Riippumatta siitä, millaista elämää ihminen elää tai mikä on hänen asemansa elämässä, lähes kaikki ihmisistä toimivat lainvastaisesti jossain vaiheessa elämäänsä. Kyse voi olla esimerkiksi nopeusrajoitusten noudattamatta jättämisestä. On kuitenkin olemassa tietty osa väestöstä, joka ei välitä yhteiskunnassa vallitsevista normeista, vaan ”elää kuten haluaa”. (Laitinen & Aromaa 2005, 13.)

Rikolliseen elämäntapaan altistavia tekijöitä yksilöllä ovat aggressiivisuus, impulsiivisuus ja alhainen itsekontrolli. Kognitiivisia tekijöitä voivat olla kognitiiviset kyvyt ja lukihäiriö. Pelkästään nuoruuteen rajoittuva rikollisuus selittyy suurelta osin ympäristötekijöillä, kuten kaveripirillä, jossa on rikollista käyttäytymismallia. Osa nuoruuden rikollisuudesta voidaan

jopa nähdä osana nuoruutta ja kehitysvaiheita. Elämänkaaren mittaista rikoskäyttäytymistä ohjaavat kuitenkin yksilötekijät ja niiden voimakas vaikutus. (Kivivuori 2009, 19.)

2.3 Miten kasvatusta vaikuttaa rikolliseen käyttäytymiseen?

Tutkittaessa kasvatustapoja ja niiden vaikutusta lapsiin on todettu, että lapset käyttäytyvät tietyiltä osin vanhempiensa tavoin. Kasvatusmallien lisäksi myös persoonatekijät ja perityt luonteenpiirteet vaikuttavat lapsen käyttäytymiseen. (Kivivuori 2008, 119.) Kuitenkin vanhemmat voivat tietyiltä osin altistaa lasta riskitekijöille, jotka voivat johtaa rikolliseen käyttäytymiseen.

Helsingissä 2007 tehdyn tutkimuksen mukaan useimmat lapset, jotka päätyivät tekemään rikoksia, olivat jo ennalta lastensuojelun asiakkaita. Rikoksia uusineista lapsista 70% olivat lastensuojelun asiakkaita ennen ensimmäistä rikollista tekoaan. Suomessa rikosvastuullinen on 15-vuotiaasta alkaen. Jos tätä nuorempi lapsi tekee rikoksen, siitä ei tuomita rikosoikeudellisesti, mutta vahingonkorvausvelvollisuus on myös alle 15-vuotiaalla. Lapsen syyllistyttyä rikokseen siihen yleensä kuitenkin puuttuu poliisi ja usein myös vanhemmat. Poliisin velvollisuus on tehdä lastensuojeluilmoitus näissä tapauksissa. (Ville Hinkkanen 2007, ”rikoksia uusivat lapset ovat usein lastensuojelun vanhoja tuttuja”, Haaste 2/2007)

3 MITÄ ON ANKKURI-TOIMINTA

”Poliisin ennalta estävän toiminnan strategia vuosille 2014-2018 sanoo näin: ”Poliisin ennalta estävän toiminnan tavoitteena on yhteiskunnan turvallisuuden parantaminen ja rikosten torjunta. Poliisi estää rikoksia, järjestyshäiriöitä, onnettomuuksia ja ratkaisee ongelmia yhteistyössä ihmisten, muiden viranomaisten ja keskeisten kumppaneiden kanssa. Poliisi näkyy, neuvoo, valistaa ja tiedottaa sekä valvoo, puuttuu ja reagoi. Ennalta estävän toiminnan tulokset näkyvät yhteiskunnan turvallisuuden ja ihmisten turvallisuuden tunteen parantumisena.” (Poliisin ennalta estävän toiminnan strategia 2014-2018, 2).

”Keskeisimmät kotimaiset haasteet ovat syrjäytyminen ja yhteiskunnan jakautuminen.” (Sisäministeriö: Ankkuri-malli moniviranomaisyhteistyössä, 7).

Oireileva nuori päätyy Ankkuri-toiminnan kohdehenkilöksi usein oltuaan epäiltynä rikoksesta. Joskus rikoksen suunnittelu riittää ylittämään interventiokynnyksen.

Ankkuri-toiminnan tavoitteena on ennaltaehkäistä lasten ja nuorten syrjäytymistä. Syrjäytymisen estämiseksi Ankkuri-tiimit pyrkivät puuttumaan alaikäisten rikolliseen käytökseen, kartoittamaan kohdehenkilön kokonaisvaltaisen elämäntilanteen ja tarjoamaan oikeanlaista apua kohdehenkilölle riittävän ajoissa. Nopea puuttuminen mahdollisiin lähisuhde- ja perheväkivaltatilanteisiin on myös tärkeässä roolissa. Moniammatillinen yhteistyö mahdollistaa sisäisen turvallisuuden lisäämisen jalkautumalla nuorten keskuuteen useammassa eri ammattiroolissa. (Hämeen Ankkurin internet sivu.)

Ankkuri-toiminta on ennalta estävä työryhmä, joka lähti käyntiin Hämeenlinnassa 1990-luvulla ja se toimii nykyään laajalti Suomessa. Ankkuri-malli syntyi viranomaisten tarpeesta ja aloitteesta. Ankkuri-toiminta toimii yhden kontaktin palveluperiaatteen mukaisesti ja tavoitteena on parantaa tiedonkulkua ja toimenpiteiden tehokkuutta, kun eri tahot toimivat yhdessä. (Sisäministeriö 12/2016 ”Ankkuri toimintamallia kehitetään yhdessä”)

Ankkuri-toimintaan kuuluvan poliisin tehtäviin kuuluu rikosten tutkinta nuorten osalta, joiden epäillään syylistyneen rikokseen. Nuorena rikoksentekijänä pidetään henkilöä, joka on rikoksentekohetkellä 15-20-vuotias. Rikosoikeudellinen vastuu alkaa 15-vuoden iässä ja alle 15-vuotias on vastuussa vahingonkorvauksista. Ankkuri-toimintaan kuuluvan poliisin

tehtäviin kuuluu myös alle 15-vuotiaana rikokseen syyllistyneiden puhuttaminen. (Sisäministeriö: Ankkuri-malli moniviranomaisyhteistyössä, 9.)

Paula Risikko toteaa artikkelissaan, että Ankkuri-toimintaa on toteutettu ympäri Suomea jonkin aikaa hyvin tuloksin. Toiminta kehittyy koko ajan ja pyrkimyksenä on kyetä puuttumaan uusiin uhkiin, joita ovat väkivaltainen radikalisoituminen ja ääriliikkeet. Kaikki väkivaltaisesti radikalisoituvat eivät kuitenkaan ole nuoria, mutta nuoret ovat otollinen kohde edellä mainitulle toiminnalle. (Sisäministeriö 1/2017: ”Ankkuri on tehokas malli myös väkivaltaisen radikalisoitumisen torjunnassa”.) Kyseisiin kategorioihin sopiville riskihenkilöille ei näillä näkymin tulla ohjeistamaan yläikärajaa. (Oikeusministeriön tiedote 10/2015.)

Perinteisesti Ankkuriin ollaan ympäri Suomea valikoitu alaikäisiä, rikoskierteen alussa olevia, syrjäytymisvaarassa olevia tai muuten huolta aiheuttavia lapsia/nuoria. Nähtäväksi jää kumpi edellä mainituista päätyy painopisteeksi milläkin paikkakunnalla ympäri Suomen. Sisäasiainministeriön ohjelman (2013, 7) mukaan Ankkuri-mallia toteutetaan soveltaen, siten kuin paikalliset ja alueelliset olosuhteet ja käytännöt mahdollistavat.

”Väkivaltainen radikalisoituminen, ekstremismi ja ääriliikkeiden toiminta ovat tulleet Suomessa aiempaa näkyvämmäksi” (Sisäministeriö 1/2017: Väkivaltaisen ekstermismin tilannekatsaus, 9.)

Suomestakin on viranomaisten mukaan matkustanut kriisialueille ihmisiä, joista osa on palannut Suomeen. Kriisialueilla oikeusministeriön artikkelissa tarkoitettiin maita kuten Syyriaa ja Irakia. Nyt viranomaiset seuraavat väkivaltaisen ekstermismin eri muotoja ja niiden kehittymistä. Taistelualueilta Suomeen palanneita on ohjattu jopa Ankkuri-toiminnan piiriin. (Oikeusministeriön tiedote 10/2015.) Paikallisesti analysoitu tieto auttaa tunnistamaan turvallisuutta vaarantavia tekijöitä, joten niihin kyetään kohdistamaan tavoitteellista toimintaa, joka on todettu tulokselliseksi. (Poliisin ennalta estävän toiminnan strategia 2014-2018, 3.)

Ankkuri-toiminnalla pyritään heikentämään ja ennalta estämään järjestäytyneen rikollisuuden edellytyksiä toimia, niin että sen myötä järjestäytynyt rikollisuus vähenisi eikä kehittyisi vakavampaan suuntaan. Järjestäytyneen rikollisuuden kiinnostavuutta pyritään laskemaan niin, että nuorten rekrytointihalukkuus laskisi ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen kuuluvien henkilöiden arvostus laskisi nuorten silmissä. Nuoret ovat nousseet erityisenä

rekrytointiryhmänä, joten sitä vastaan yritetään tehdä työtä muun muassa Ankkuri-toiminnalla. (Sisäministeriö: Ankkuri-malli moniviranomaisyhteistyössä, 7.)

Ankkuri-toiminnan tavoitteena on ensisijaisesti varhainen puuttuminen rikolliseen käyttäytymiseen, nuoren kokonaisvaltainen huomiointi ja elämäntilanteen ja avuntarpeen arviointi sekä tarkoituksenmukaisen avun tarjoaminen. Ankkuri-toiminta tähtää kuitenkin myös nopeaan puuttumiseen lähisuhde- ja perheväkivaltatilanteissa. (Turvallisuussuunnittelu, hyvät käytännöt, rikollisuus ja häiriökäyttäytyminen, 4-5.)

Ennalta estävä työ, jota toteutetaan tavoitteellisesti, vaatii jatkuvaa seurantaa ja arviointia, jotta painopisteiden määrittäminen onnistuu ja toiminta on oikea aikaista. Poliisin toiminnan yhdenmukaisuus todetaan valtakunnallisella ja alueellisella seurannalla. (Poliisin ennalta estävän toiminnan strategia 2014-2018, 4.)

”Ennalta estävän rikostorjunnan lähtökohtana on laadukas ja tehokas rikosten paljastaminen ja selvittäminen, mikä lisää kiinnijäämisriskiä ja vähentää rikostenteon houkuttelevuutta.” (Poliisin ennalta estävän toiminnan strategia 2014-2018, 5).

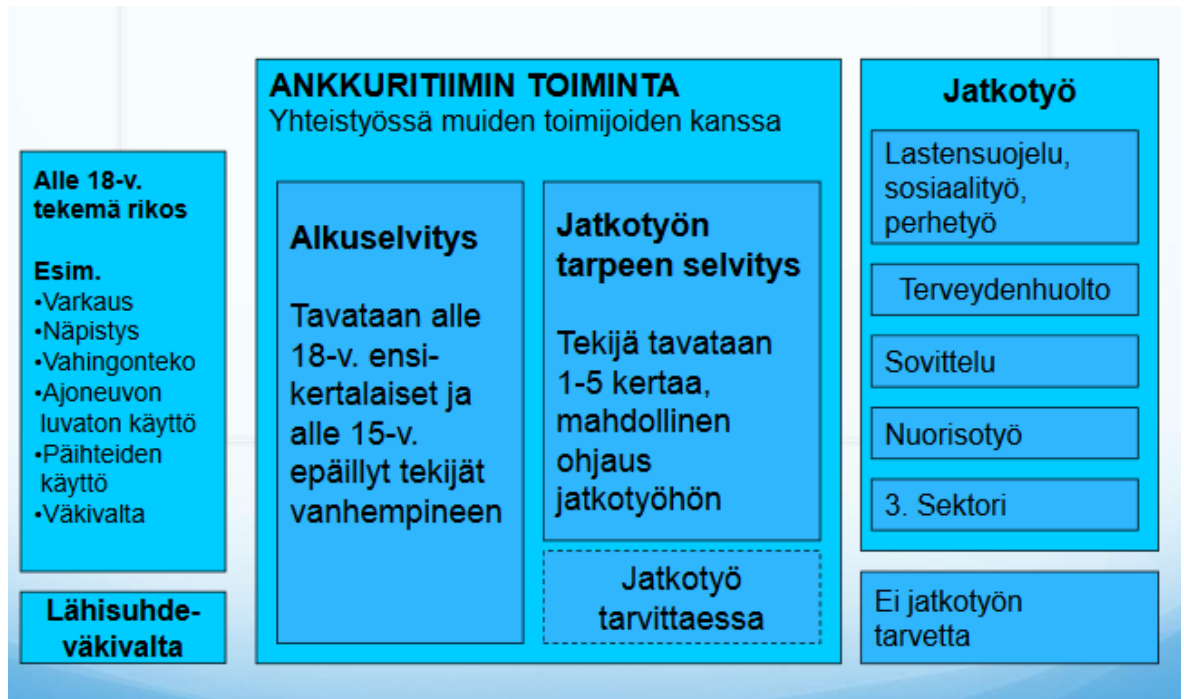
3.1 Kohteena nuoret ja heidän lähiomaisensa

”Ankkuri-toiminnalla on mahdollista tehostaa ongelmien ennalta ehkäisyä ja varhaista puuttumista. Ankkuri-toiminnassa poliisin kautta tulevia nuoria autetaan monialaisella otteella” (Turvallisuussuunnittelu, hyvät käytännöt, rikollisuus ja häiriökäyttäytyminen, 5).

Ankkuri-malli on moniammatillinen työryhmä, johon kuuluu poliisi, sosiaalityöntekijä, sairaanhoitaja ja nuorisotyöntekijä. Työryhmän tavoitteena on puuttua varhaisessa vaiheessa alaikäisten rikolliseen käyttäytymiseen, tarvittaessa puuttua nopeasti lähisuhde- ja perheväkivaltaan sekä luoda sisäistä turvallisuutta moniammatillisella yhteistyöllä ja sen avaavilla keinoilla. Nuoret päätyvät Ankkuri-toiminnan kohdehenkilöiksi tavallisesti poliisin kautta. (Sisäministeriö: Ankkuri-malli moniviranomaisyhteistyössä, 12-13.)

Moniammatillinen työryhmä antaa keinot kohdata nuori/lapsi sekä hänen perheensä kokonaisvaltaisesti. Tavoitteena on, että saataisiin luotua tapauskohtaisesti olosuhteisiin, rakenteisiin ja toimintamuotoihin soveltuva toimintaprosessi. Sen kautta pystytään luomaan

kokonaiskuvaa siitä, mikä johtaa nuoren ongelmakäyttäytymiseen ja kokonaisuudessaan kyetään hahmottamaan paremmin nuoren elämäntilanne ja avuntarpeen laatu. (Sisäministeriö: Ankkuri-malli moniviranomaisyhteistyössä, 13.)

Kuva 2. Prosessikuvaus Ankkuri-toiminnasta. (Ankkuritoimintaa Hämeen poliisilaitoksella, 11).

Ankkuri-tiimin sosiaalityöntekijä, psykiatrinen sairaanhoitaja ja nuorisotyöntekijä huolehtivat nuoren ja hänen perheensä hoidon ja tuen tarpeesta määrittäen sen alkuarvioinnilla sekä antamalla alkuvaiheen tukea ja huolehtivat tarvittaessa ohjauksesta mahdollisten tarvittavien jatkopalveluiden piiriin. (Sisäministeriö: Ankkuri-malli moniviranomaisyhteistyössä, 13.) Tapaamiskertoja Ankkuri-tiimin kanssa on tavallisesti 1-5 kertaa. Tapaamiset ovat joko yksilö- tai tiimitapaamisia tapauksesta riippuen. Huoltajat ovat mahdollisuuksien mukaan mukana tapaamisilla. Ankkuri-toiminta keskittyy ensivaiheen tukena olemiseen, jonka lisäksi toimii muun muassa koulutusyhteistyö, tarvittavat asiantuntijat ja pienryhmätoiminnot. Nuoren joutuessa asianomistajaksi rikoksessa, nuorta kuullaan yksin ja mahdollisuuksien mukaan rikoksen tekijän kanssa, esimerkkinä lähisuhdeväkivalta. (Ankkuritoimintaa Hämeen poliisilaitoksella, 8-9.)

Poliisi on työssään velvollinen salassapitosäännöksestä riippumatta viipymättä tekemään lastensuojeluilmoituksen, jos hän saa tehtävässään tietää lapsesta, jonka hoidon ja

huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Jo lastensuojelulaki nostaa lasten hyvinvoinnin kautta poliisin velvollisuuden toimia tarvittaessa, jos lapsen tai nuoren hyvinvoinnin turvaamista on syytä epäillä. (LastensuojeluL 25:1§.) Lastensuojeluilmoitus tulisi tehdä matalalla kynnyksellä, mieluummin turhaan kuin ei ollenkaan. Jo perustuslaissa viitataan oikeudesta sosiaaliturvaan, mikä tarkoittaa oikeutta ihmisarvoiseen elämään. Joissakin tapauksissa sosiaalihuollon on hyvä tarkistaa perheen tilanne, jotta nähdään kokonaiskuva perheen hyvinvoinnista. Sosiaalihuollon puuttuminen perheen elämään koetaan usein alkuun negatiiviseksi, mutta joissakin tapauksissa se voi olla ainoa pelastus perheelle. Ankkuri-toiminnan yhteistyö helpottaa tätä vaihetta poliisin ja sosiaalityöntekijän työskennellessä yhdessä. (Ihalainen & Kettunen 2006, 33.)

Poliisin rooli Ankkuri-tiimissä on selvittää mahdollista nuoren tekemää rikosta ja nuoren ollessa asianomistajana Ankkuri-toiminnassa, poliisi selvittää rikosta, jonka kohteeksi nuori on joutunut.

Ankkuri-toiminnan puitteissa tutkitaan myös alle 15-vuotiaiden tekemät rikokset. Ankkuri-toiminnassa työskentelevällä poliisilla on erityisosaamista nuorten kanssa työskentelyssä ja heidän kohtaamisessaan. Poliisin vastuulla on myös mahdollinen perhe- ja lähisuhdeväkivaltaan liittyvä esitutkinnan suorittaminen. Lisänä poliisin rooliin kuuluu myös mahdollisuuksien mukaan kouluyhteistyö ja tarvittaessa apu lastensuojelutapaamisissa. (Sisäministeriö: Ankkuri-malli moniviranomaisyhteistyössä, 13-14.)

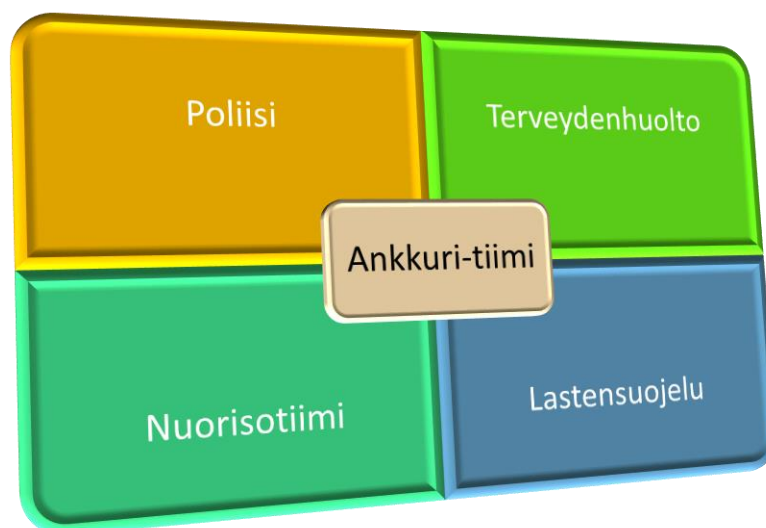
Sosiaalityöntekijä huolehtii lastensuojeluun liittyvistä toimenpiteistä, joihin kuuluvat muun muassa alaikäisten rikoksenteekijöiden sosiaalityön tarpeen arviointi ja sen dokumentointi. Sosiaalityöntekijä osallistuu myös tarvittaviin toimenpiteisiin kohdattaessa perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa ja samalla vastaa poliisilaitoksen sosiaalityöstä siltä osin. Tarvittaessa sosiaalityöntekijä hoitaa myös tutkintavankien asioita. (Sisäministeriö: Ankkuri-malli moniviranomaisyhteistyössä, 14.)

Psykiatrinen sairaanhoitaja työskentelee sosiaalityöntekijän työparina. Psykiatrinen sairaanhoitaja arvioi nuoren ja hänen lähiomaistensa tilanteen, jonka jälkeen hän ohjaa heidät tarvittaessa oikeanlaisen avun piiriin. Samalla psykiatrinen sairaanhoitaja arvioi nuoren päihteiden käyttöä ja mielenterveyden tilaa, sekä mahdollista hoidon tarvetta. (Sisäministeriö: Ankkuri-malli moniviranomaisyhteistyössä, 15.)

Nuorisotyöntekijä suorittaa kouluilla tapahtuvaa ennaltaehkäisevää työtä ja huolehtii nuorten tukitoiminnoista. Ankkuri-tiimissä nuorisotyöntekijä on myös arvioimassa nuoren tilaa ja ohjaamassa tarvittaessa lisäpalveluiden piiriin. Tarpeen tullen nuorisotyöntekijä toimii työparina psykiatriselle sairaanhoitajalle tai sosiaalityöntekijälle. (Sisäministeriö: Ankkuri-malli moniviranomaisyhteistyössä, 15.)

Kaikki osapuolet toimivat myös kontaktihenkilöinä kunkin taustaorganisaatioon. (Sisäministeriö: Ankkuri-malli moniviranomaisyhteistyössä, 15). Ankkuri-mallissa on tavoitteena luoda paikallisiin olosuhteisiin ja toimintamuotoihin sopiva toimintaprosessi, joka toimisi tehokkaasti. Kun prosessi toimii tehokkaasti ja toimintamalli on sen toteuttajille selkeä, pystytään puuttumaan oireilevien nuorten käytökseen tehokkaasti. Samalla pystytään ohjaamaan nuori lähiomaisineen oikeanlaisen avun ja tuen piiriin. (Sisäministeriö: Ankkuri-malli moniviranomaisyhteistyössä, 13.)

Eri alojen ammattilaisten työskentely tiiminä takaa moniviranomaisyhteistyön kautta kokonaisvaltaisen ja tehokkaan toimintamallin. Työskentelyssä ollaan tarvittaessa myös yhteydessä tarvittaessa muihinkin ammattiryhmiin, kuten esimerkiksi seurakunnan työntekijöihin. (Sisäministeriö: Ankkuri-malli moniviranomaisyhteistyössä, 13.)

Kuva 3. Ankkuri-tiimin moniviranomaisyhteistyön osapuolet (Sisäministeriö: Ankkuri-malli moniviranomaisyhteistyössä, 14).

3.2 Aikaisempia tutkimuksia Ankkuri-toiminnasta

Kaikilla lapsilla on oikeus tulla kuulluksi ja nähdyksi sekä osallistua heidän elämäänsä koskeviin asioihin ja niiden käsittelyyn. (Oranen 2001, 62). Tiiviin moniammatillisen työn ansiosta on helpompi tunnistaa nuori ja hänen elämäntilanteensa monen ammattilaisen kohdattaessa asia. Moniammatillinen yhteistyö helpottaa työntekijöitä kohdistamaan resurssit mahdollisimman hyvin ja nopeasti tunnistamaan kohdehenkilön tarpeet ja ammattilaisten käytössä olevat taidot ja voimavarat. (Qvretveit 1995, 92).

Ennalta estävän työn tuloksia on vaikea tilastoida. Kuitenkin on pystytty todentamaan tähän asti tehdyn Ankkuri-toiminnan perusteella, että Ankkuri-toiminnan kohteena olleiden nuorten rikosten uusimisten määrä on ollut alle 10%. Samalla varhainen puuttuminen on ennaltaehkäissyt syrjäytymistä. Ankkuri-toiminta on vähentänyt sosiaalitoimen ja terveydenhuollon työtaakkaa. (Ankkuritoimintaa Hämeen poliisilaitoksella, 12).

Hämeenlinnassa vuonna 2003 aloitetun Ankkuri-projektin aikana saatiin hyviä tuloksia, jolloin Ankkuri-toiminta sai pysyvän statuksen Hämeenlinnassa ja josta se laajeni vähitellen ympäri Suomen. (Turvallisuussuunnittelu, hyvät käytännöt, rikollisuus ja häiriökäyttäytyminen, 1).

”Projektin aikana Net Effect -tutkimusyhtiö suoritti seurantatutkimuksen ankkuritoiminnasta. Tulokset olivat hyviä ja toimintaa jatkettiin. Nuorten rikollinen käyttäytyminen uusintatapausten osalta on merkittävästi vähentynyt niiden nuorten osalta, jotka ovat ensikertalaisina olleet ankkuritiimien asiakkaina.” (Turvallisuussuunnittelu, hyvät käytännöt, rikollisuus ja häiriökäyttäytyminen, 2.)

Ankkuri-toiminta toimii laajalti ympäri Suomen ja poliisin tulossopimuksen (2017, 2) mukaan huomioidaan jatkuvasti muuttuva kansainvälinen turvallisuustilanteen kehittyminen sekä varaudutaan ulkoisiin turvallisuusympäristön muutoksiin. Edellä mainittu on osa Ankkuri-toiminnan tehtävistä, joten Ankkuri-toimintaa jalkautetaan vielä entistä laajemmin ympäri Suomen.

3.3 Miksi ennalta estävä työ kannattaa?

Poliisin ennalta estävän toiminnan strategiassa vuosille 2014-2018 sanotaan, että ennalta estävän toiminnan tulokset näkyvät ihmisten turvallisuuden tunteen ja yhteiskunnan turvallisuuden parantumisena. (Poliisin ennalta estävän toiminnan strategia 2014-2018, 9.)

Ankkuri-mallin tavoitteena on päästä puuttumaan rajojaan kokeilevan tai muutoin oireilevan nuoren käytökseen jo varhaisessa vaiheessa. Näin pystytään mahdollisesti tunnistamaan vaikeuksissa oleva nuori jo ennen mahdollisen rikoskierteen syntymistä. Nuoren saattaminen tarvittavan avun ja tuen piiriin jo varhaisessa vaiheessa voi auttaa nuorta pysymään erossa rikollisuuteen ja syrjäytymiseen johtavilta elämänpoluilta. Ankkuri-julkaisun mukaan hyvin harva Ankkuri-tiimin avun saanut päätyy enää takaisin rikosten pariin. (Sisäministeriö: Ankkuri-malli moniviranomaisyhteistyössä, 20.) Riittävän varhainen perheeseen kohdistuva interventio voi suojata nuorta rikoskierteeseen joutumiselta. (Honkatukia & Kivivuori 2006, 146).

Yhteiskunnalle karttuu mittavat kustannukset syrjäytymisestä. Vähimmillään summa on 2,1 miljardia euroa. Kyseiseen summaan on laskettu vain syrjäytyneille maksettu perustoimeentulo sekä menetetyn työpanoksen aiheuttama minimitaltio yhteiskunnalle. Todellisuudessa syrjäytymisen kulut ovat yhteiskunnalle vielä huomattavasti suuremmat. Syrjäytymisen altistaessa alkoholismiin ja rikollisuuteen on vaikea määrittää paljonko kustannukset vuosittain realistisesti ovat yhteiskunnalle. Suomessa on arviolta 70 000 syrjäytynyttä ihmistä. Tilastokeskuksessa työskentelevä Pekka Myrskylä on arvioinut syrjäytyneiden määrän tiukimpia kriteereitä käyttäen. Myrskylä on vuosia tutkinut nuorten syrjäytymistä. Arviossaan Myrskylä on määritellyt syrjäytyneeksi kouluttamattoman henkilön, joka ei ole varusmiespalveluksessa, eläkkeellä, työllistyneenä, opiskelija tai kotona hoitamassa lapsiaan. Myrskylän mukaan suurimpia riskejä syrjäytymiselle ovat koulutuksen puute, maahanmuuttaja tausta ja asunnottomuus. Kaksi kolmesta syrjäytyneestä on 15-29 -vuotiaita. Nuoret ovat haastavin ryhmä syrjäytymisen osalta, mutta myös selviävät siitä eniten takaisin yhteiskunnan mukaan. Myrskylän mukaan jopa 60% nuorista palaa takaisin syrjäytyneiden joukosta. (Rebekka Härkönen 2016, ”Suomessa vähintään 70000 syrjäytynyttä”, Turun Sanomat, 25.1.2016).

Ahlgrenin ja Puttosen opinnäytetyön mukaan Ankkuri-mallin interventio vaikutti positiivisesti. Tutkimuksessa seurattiin sadan alle 15-vuotiaan nuoren uudelleen rikoksiin syyllistymistä intervention jälkeen, jotka olivat olleen Helsingin Ankkuri-toiminnan kohdehenkilöinä vuosina 2014-2015. Suuntaa antavien analyysien perusteella edellä mainitusta joukosta oli syyllistynyt rikoksiin uudelleen 46 nuorta. Suoraa syy-yhteyttä intervention toimimisella ei voida todentaa, koska on mahdollista, että rikosten tekeminen on nuoren elämässä jäänyt pois esimerkiksi positiivisen elämänmuutoksen kautta. (Ahlgren & Puttonen.)

Ankkuri-mallin vaikuttavuus voidaan määritellä seuraavasti:

Välittömät vaikutukset nuoriin; Nuorta ja hänen lähiomaisiaan autetaan tuen tarpeessa sekä autetaan nuorta selkeyttämään oma elämäntilanne ja realistinen avuntarve riittävän kokonaisvaltaisesti. Näin autetaan nuorta pysymän pois rikollisuuteen ja syrjäytymiseen johtavilta toimintamalleilta. (Turvallisuussuunnittelu, hyvät käytännöt, rikollisuus ja häiriökäyttäytyminen, 7-9.)

Välilliset vaikutukset nuoriin; Nuoret saavat tarvittavan avun heille suunnitellusti ja tarpeitaan vastaavasti. Vaikeuksissa olevat nuoret tunnistetaan herkemmin ja he saavat yksilöllistä tukea elämäntilanteisiinsa. (Turvallisuussuunnittelu, hyvät käytännöt, rikollisuus ja häiriökäyttäytyminen, 7-9.)

Vaikutukset palvelujärjestelmään; Toimivat tukiverkostot tulevat nuorelle helpommaksi lähestyä. Viranomaisyhteistyö helpottuu ja sen myötä tiivistyy. Tiedonkulku helpottuu ja viranomaistahojen vastuualueet selkeytyvät. (Turvallisuussuunnittelu, hyvät käytännöt, rikollisuus ja häiriökäyttäytyminen, 7-9.)

Lyhyen tähtäimen vaikuttavuus; Auttaa nuorten välittömiin avuntarpeisiin. Monialainen yhteistyö helpottaa ajantasaista tiedonkulkua ja tarpeiden arviointia. (Turvallisuussuunnittelu, hyvät käytännöt, rikollisuus ja häiriökäyttäytyminen, 7-9.)

Pitkän tähtäimen vaikuttavuus; Hyvää ja oikea-aikaista tukea saaneiden nuorten mahdollisuudet elämässä paranevat. Kotikunnassaan viihtyvä nuori on investointi paikkakunnan tulevaisuutta ajatellen. Monialaisen yhteistyön toimivuus lisää sisäistä turvallisuutta. Kustannusten vähentyminen yhteiskunnalta, kun ihminen kykenee itse huolehtimaan itsestään. (Turvallisuussuunnittelu, hyvät käytännöt, rikollisuus ja häiriökäyttäytyminen, 7-9.)

Ankkuri-mallin vahvuus on se, että siinä otetaan huomioon oireilevan nuoren perhe ja sitä kautta voidaan huomioida nuoren tilanne kokonaisvaltaisesti. Vanhemmat tulevat mahdollisesti vasta tämän kautta tietoisiksi lapsensa elämäntilanteesta ja joissakin tapauksissa heidät saadaan näin tiiviimmin mukaan nuoren elämään. Oireileva nuori voi myös olla ainoa merkki koko perheen ongelmasta, esimerkiksi perheväkivallasta, jonka takia on tärkeää selvittää oireilevan nuoren tilanteen lisäksi myös nuoren perhetilanne. (Sisäministeriö: Ankkuri-malli moniviranomaisyhteistyössä, 20-21.)

Aina lapsi tai nuori ei kuitenkaan oireile selkeästi ulospäin perheen ongelmista, kuten perheväkivallasta. Tällöin lapsen tilannetta täytyy selvittää tavallista tarkemmin ja esimerkiksi koulukuraattorin on helppo olla yhteydessä Ankkuri-toiminnan henkilökuntaan. Näin tarvittava apu saadaan kohdennettua paremmin tarpeita vastaavaksi ja avun tarvitsijat saadaan tehokkaammin tarvittavan avun piiriin. (Oranen 2001, 60-62.)

Varhaisella ja kohdistetulla moniammatillisella yhteistyöllä pystytään puuttumaan nuorten ja heidän perheidensä tilanteisiin ilman että heitä pompotellaan viranomaiselta toiselle. Ankkuri-toiminnan avulla voidaan auttaa myös sellaisia nuoria ja heidän perheitään, jotka eivät osaa tai halua hakeutua palveluiden piiriin. (Sisäministeriö: Ankkuri-malli moniviranomaisyhteistyössä, 21.)

Kun viranomaiset toimivat yhdessä, voidaan taata paremmin, että tieto joka kulkee työntekijöiden välillä, on ajantasaista ja oikeaa. Näin mahdollistetaan myös paremmin toimenpiteiden oikea-aikaisuus sekä kohdehenkilön eri tahoilta saaman avun koordinoiminen. (Qvretveit 1995, 95.) Tällä varmistetaan myös, että kaikilla on oikea tilannekuva nuoren tilanteesta ja toimenpiteiden kiireellisyydestä sekä vältetään päällekkäin työskentelyä samalla säästäten resursseja. (Sisäministeriö: Ankkuri-malli moniviranomaisyhteistyössä, 21.)

3.4 Leimaako Ankkuri-toiminta kohdehenkilönsä?

Aikojen alussa leima eli stigma tarkoitti fyysistä merkkiä, joka kertoi kantajansa epäsovinnasta tai toimintamallista. Sittemmin leimautuminen on tarkoittanut lähinnä sosiaalista leimautumista.

Leimautumisteoriassa käsitellään leimautumista sosiaalisen prosessin kautta. Tähän sosiaaliseseen prosessiin liittyy tiettyjen yksilöiden ja ryhmien luokittelu ja kategorisointi. Jotkin yksilöt tai ryhmät voidaan kategorisoida rikollisiksi erinäisistä syistä. Tällainen kategoriaan asettaminen vahvistaa rikollista käyttäytymistä. (Laitinen & Aromaa 2005, 66)

Onko siis helppoa heittäytyä rikolliseen elämään, jos joutuu poliisin kanssa tekemisiin jo nuorena - matalalla puuttumiskynnyksellä? Jo nuorena koettu poliisin asiakkaan oleminen voi herättää ajatuksia, että peli on niin sanotusti jo menetetty. Toisaalta taas riittävän ajoissa tehty interventio saattaa ehkäistä syrjäytymiskiarteeseen joutumista. (Honkatukia & Kivivuori 2006, 146.)

Leimaamisteoria koskee niin sanottua massarikollisuutta enemmän kuin esimerkiksi kouluampumisia. Onhan jo havaittu, että kouluampujilla on tähän asti ollut hyvin vähäinen rikoshistoria. Epävirallinen leimaamisprosessi voi alkaa jo ennen ensimmäistä viralliskontrollia, arkisessa kanssakäymisessä. Rikollinen käyttäytymismalli alkaa yleensä jo lapsena, jolloin se esiintyy yleensä lievänä, esimerkiksi aggressiivisuutena lasten leikeissä. Leimaaminen voi lähteä jo sieltä. Leimaamisprosessi voi alkuun liittyä esimerkiksi liian impulsiiviseen käyttäytymiseen, jota ei siinä vaiheessa vielä lueta rikokseksi. (Kivivuori 2008, 304.)

Sosiaalinen leimaaminen on tutkitusti vahva rikosten uusimisen syy. Muut rikoksia tekevät hyväksyvät seuraansa rikolliseen tekoon syyllistyneen henkilön. (Laitinen & Aromaa 2005, 66) Kontrolliteoriassa kuvataan, että sosiaalisen kontrollin puute altistaa rikolliselle käyttäytymiselle. Sosiaalisen kontrollin osana on myös se, mitä rikostaustainen ihminen kokee siitä, mitä hänen ympärillään olevat ihmiset ajattelevat hänestä. Esimerkiksi luonteenpiirteet voivat laukaista torjuntaa, joka taas voi johtaa syrjintään ja sosiaalisen aseman negatiiviseen muutokseen. Leimaamisteoriassa yhdistetään henkilön leimaaminen ja häneen liittyvät ennakkoluulot. Samassa teoriassa mainitaan myös toimijuusolettama, joka rikollisuuteen syyllistyneen henkilön kohdalla tarkoittaa, että ympärillä olevat ihmiset odottavat hänen syyllistyvän uusiin rikoksiin. (Kivivuori 2008, 285-287.)

Jotta tulee leimatuksi rikolliseksi, on tehtävä yksi rikollinen teko, joskus kylläkin voi riittää, että on rikolliseen tekoon epäiltynä. Rikolliseksi leimautuminen vaikuttaa muiden ihmisten suhtautumiseen leimaatunutta kohtaan, kuten jo edellä kävi ilmi. Leimaaminen alkaa vaikuttaa leimatun rikosalttiuteen sosiopsykologisena mekanismina. Voidaan olettaa, että rikollinen käyttäytymien on juurtunut leimaatuneen normaaliin elämään ja arkeen. Kun yhteisö

uskoo leimatun käyttäytyvän rikollisesti, leimattu syyllistyy uusiin rikoksiin myös helpommin ja yhteiskunnan normeihin on vaikeampi palata. (Kivivuori 2008, 354-355.)

4 HAASTATTELUT ELÄVÄSTÄ ELÄMÄSTÄ

Temperamenttipiirteet selittävät yksilöllisiä eroja ihmisen haavoittuvuudessa. Lapsen kehityksessä ilmenevät, kohtalaisen pysyvät ja biologisiin tekijöihin perustuvat erot muodostavat ihmisen temperamentin. Kyseinen temperamentti ohjaa yksilön ominaista tapaa käsitellä ympäristön ärsykeitä. Tiettyjen temperamenttipiirteiden on havaittu altistavan kehityksen ongelmille. (Reivinen & Vähäkylä 2013, 140.)

Kasvu ympäristön riskitekijät voivat olla perhe, koulu, kaveripiiri ja osittain myös laajempi yhteisö ja näihin liittyvät tekijät. Perheeseen liittyvät riskit ovat perheenrakenteeseen liittyviä, kuten vanhempien kyky kasvattaa lasta. Teenivanhemmuus, muuttuvat perhesuhteet, perheessä koettu väkivalta, vanhempien mielenterveysongelmat, liian kovat ja epäjohtonmukaiset kasvatustekijät sekä lapsen kaltoinkohtelu ovat esimerkkejä tekijöistä, jotka voivat lisätä lapsen riskiä syrjäytyä ja sitä myötä ajautua rikolliseen elämään. (Haapasalo 2008, 34-35.)

Haastattelin työhöni kaksi henkilöä, jotka ovat samankaltaisista lähtökohdista, mutta päätyivät hyvin erilaisiin valintoihin elämässään. Tämä käytännössä - kylläkin hyvin suppeasti - on osoitus siitä, mitä teoriassa kävin työssäni läpi. Moni asia voi vaikuttaa elämän kulkuun, temperamentti, ulkoiset tekijät - kuten kaveripiiri ja miten elämässä tapahtuneita traumoja on käsitelty.

Haastattelut käytiin läpi sähköpostitse ja alla käy ilmi vastaukset kysymyksiin haastattelujen pohjalta kirjatussa tekstissä. Haastateltavien nimiä ei julkaista tekstissä. Kyseessä on nainen ja mies, jotka ovat sisaruksia keskenään. Sisarukset ovat perheestä, jossa äiti oli yksinhuoltajana ennen lasten huostaanottoa. Sisarukset olivat huostaanottohetkellä leikki-ikäisiä muutamien kuukausien ikäerolla, sisko on vanhempi.

Sisaruksista mies on nykyään poliisina ja nainen on kokenut pidätyksen epäiltynä henkirikokseen ja huumeiden täyttämän elämän. Nainen todettiin syyttömäksi henkirikokseen ja asema muuttui todistajaksi. Nykyään nainen on päässyt huumeista eroon ja rakentaa elämänsä uudelleen. Tästäkin syystä haastattelut on tehty nimettöminä.

Runkona molempiin haastatteluihin käytin samoja kysymyksiä.

1. Kuvaile luonnettasi (harrastukset, mielenkiinnon kohteet, temperamentti, arvot elämässä)
2. Millainen lapsuus? (vapaaehtoinen kerronta asioista, joista haluat julkisesti kertoa)
3. Millainen nuoruus? (Mikä kiinnosti, mahdolliset harrastukset, kaveripiiri, koulumenestys, tulevaisuuden haaveet)
4. Huostaanotto (Miten koit sen, miten asiaa käsiteltiin, millainen kokemus perheestä jossa elitte, oli?)
5. Tämän hetkinen elämäntilanne? (Mahdollinen työnkuva, miten lapsuus/nuoruus on tullut käsiteltyä oman elämän osalta)
6. Miten koit siskosi/veljesi elämäntilanteen nuoruudessasi, joka ymmärtääkseni erosi paljolti omastasi varhaisaikuisuudesta asti ainakin? Ja miten koet sen nyt?

4.1 Luonteenpiirteet

Perusluonteestaan kertoessaan sisaruksista mies kertoo olleensa aina tietynlainen pärjääjä. Harrastukset ovat olleet kantava voima nuoruusvuosina. Miehellä kalenteri oli täyttynyt jo nuorena ja lahjakkaana urheilijana hän oli aktiivinen monella taholla.

”Koulussa olin lahjakas, mutta laiska ja haalin siellä aivan liikaa tekemistä. Varsinaisen koulutyön lisäksi olin oppilaskunnassa ja kaikessa mahdollisessa tukioppilastoiminnassa. Nautin olla ”pikkupäällikkönä”. Haaveilin monestakin eri urasta, kuten lentäjästä, liikunnanopettajasta ja poliisista, joksi lopulta päädyinkin.” (Sisaruksista mies).

Riskitekijöiden vaikutusta kompensoivat myönteiset elämäntapahtumat. Myönteisiä elämäntapahtumia voivat olla esimerkiksi koulumenestys, sopiva harrastus tai terapeutin interventio. (Honkatukia & Kivivuori 2006, 147.) Edellä mainittuihin pyritään Ankkuri-toiminnan avulla.

Sisaruksista nainen kertoo olevansa perusluonteeltaan avarakatseinen, herkkä, positiivinen ja iloinen luonne, jolla on hiukan tarve miellyttää ihmisiä ja olla kiltti ja avulias. Nainen kuvaa myös olevansa pääsääntöisesti lyhytviuhainen, suorituspainee elämässä kertyvät joskus koviksi ja itsekritiikki on välillä aika ankaraa.

"Saattaakin vaikuttaa siltä, että päästän ihmiset helposti lähelleni, koska kerron avoimesti asioistani, mutta todellisuudessa tämä on osa hyväksi havaittua suoja mekanismeja. Kun kerron kovasta ja rankastakin elämästäni avoimesti, se yleensä karkottaa ns. ei toivotut- ihmiset heti, joiden kanssa ei varmasti koskaan olisi ollut mitään yhteistä muutenkaan. Periaatteella se joka ei kestä menneisyyttäni, niin se ei pidemmän päälle kyllä kestä minuakaan. Lisäksi on helpompaa tulla torjutuksi heti alkuunsa, kun sitten myöhemmin, kun on jo ehtinyt kiintyä ihmiseen, ja antanut itsestään oikeasti jotain merkityksellistä. Nuorempana minulla oli todella lyhyt pinna ja kova temperamentti. Saatoinkin sanoa ensin mitä sylki suuhun tuo, ja katua tätä heti jälkeenpäin. Vanhemmiten sitä on opetellut miettimään vähän sanomisiaan, mutta saattaa vieläkin tulla tilanteita joissa sanon ensin ja mietin vasta sitten. Olen aina ollut nokkela ja kekseliäs, joten väittelyissä aika moni onkin jäänyt toiseksi." (Sisaruksista nainen).

4.2 Lapsuus

Lapsuutta syntymäkodissa mies muistelee lyhyesti vastauksessaan. *"Itse en muista lapsuuttani syntymäkodissa kielteisenä asiana. Muistan hyviä juttuja ja tiedän, että olen saanut sieltä paljon hyvää matkaani. Realiteetti kuitenkin on ollut, että syntymäkodin olosuhteet eivät ole olleet lapsen kehitykselle pitkässä juoksussa otolliset."* (Sisaruksista mies).

"Muistan että raha oli aina tiukilla, koska äiti oli yksinhuoltaja. Muistan myös sen, että saimme olla aika vapaasti myöhään ulkona ja kavereiden luonakin, kunhan oltiin vaan ruoka-aikoina kotona. Meillä oli molemmilla kavereita samasta kerrostalosta, jossa asuimme, joten äidin oli helppo valvoa meitä ikkunasta tai parvekkeelta, kun leikit keskittyivät talon pihamaalle." (Sisaruksista nainen).

"Olin paljon poissa koulusta kiusaamisen vuoksi, joten minulla oli enemmän aikaa pelkkään oleiluun, kun ikätoverini kävivät koulussa. Leikin paljon myös yksin mm. kaarnalaivoilla, joita kävin tulvavesien aikaan uittamassa lätäköissä." (Sisaruksista nainen).

"Muistan kun eräänä päivänä tulin koulusta, ja naapuri rapun täti huusi minulle ikkunasta, että: "Tule katsomaan meille meidän kissanpentua". Muistan miettineeni, että olenhan tuon kissan jo useasti nähnyt, ja sitä paitsi olen luvannut äidille mennä suoraan koulusta kotiin. Jollain puheilla olen kuitenkin lopulta mennyt ensin tuonne naapuriin, ja yllätyin kun näin

*äidin ja veljenikin olevan siellä. Tässä takana oli siis se, että poliisit ja sossut etsivät äitiä, ja emme voineet tuolloin mennä siis kotiin. Kiipesimme kolmisiin toisen kerroksen parvekkeelta viereiselle parvekkeelle, joka siis oli samassa rapussa, kun meidän kotimme. Kopu-
timme parvekkeen ovea, kunnes pariskunta joka oli äitimme kavereita, tuli avaamaan ja päästi meidät sisään. Tuolta asunnosta pääsimme huomaamatta rappukäytävän kautta kaksi kerrosta ylöspäin omaan kotiimme turvaan.” (Sisaruksista nainen).*

”Tuolloin huostaanottoa ei siis saatu vielä tehtyä, mutta sekin päivä koitti. En muista tuosta päivästä mitään muuta, kun sen että poliisit ja sosiaaliviranomaiset tulivat yhdessä tuumin sisälle kotiimme. Poliisit veivät huutavan äidin pois luotamme, ulkona olevaan poliisiautoon, ja minua pidettiin väkisin kiinni, etten juossut perään. Muistan purreeni naispuolista sosiaalivirkailijaa käteen, mutta ote piti ja äiti saatiin vietyä ulos asunnosta. Kun tilanne tuosta rauhoittui, meidän käskettiin kerätä mukaan tärkeitä tavaroitamme, ja mukaan pakkattiin myös vaatteita. Matkamme jatkui sosiaalivirkailijan henkilöautolla kohti Lastenkotia, ja tuon jälkeen emme äidin luo palanneet enää asumaan. (Sisaruksista nainen).

Nainen kertoo kokeneensa tapahtumat traumaattisina ja olleensa tietyllä tavoin tilanteessa jopa shokissa. Kokemus siitä, että poliisi ja sosiaalityöntekijä ilmestyvät hakemaan äidin ja lasten pitää muuttaa pois kotoa ei mahdu pienen ihmisen mieleen, varsinkaan jos sitä ei käsitellä. Mies puolestaan toteaa huostaanotosta olevan yli 25-vuotta ja kuvaa asian käsittelyä sotkussa olevaksi lankakeräksi, jota hän käsitteli teini-ikään saakka. Sijaisperhe oli miehelle kuin oikea perhe, johon hänellä oli läheiset välit.

Perheympäristöön sisältyvä suoja voi olla pysyvä ja turvallinen kiintymyssuhde tai terve kasvatustyyli. Kiintymyssuhde voi olla muutakin kuin vanhemman ja lapsen välinen suhde. Se voi olla vaikka kiintymyssuhde opettajaan tai sukulaiseen, joka tarjoaa turvallista pohjaa lapsen elämälle. Myös kaveripiiri ja osallisuus yhteisössä, jossa rikollista käyttäytymistä ei hyväksytä, voi turvata kasvua. (Honkatukia & Kivivuori 2006, 147-148.)

Koulumenestykseen molemmilla oli hyvät eväät. Kuten jo edellä kävi ilmi, mies oli aktiivinen kouluaikaan ja paljon mukana vähän kaikessa. Nainen kertoo olleensa myös lahjakas ja koulussa tunnilla kuunneltuaan pärjäsi hyvin. Koulukiusaamisen myötä naisen poissaolot alkoivat kuitenkin lisääntyä. Sen myötä koulutehtävätkin kasaantua ja niistä suoriutuminen tuli vaikeammaksi.

*”Myös luokkatovereiden ja itseni hauskuuttaminen kesken oppituntien, on tullut liiankin tu-
tuksi, kun en ole jaksanut keskittyä pitkään samaan asiaan. Poissaoloni alkoivat jo toisella
luokalla, ja jatkuivat aina ammattikouluun saakka. Suurimmaksi osaksi noita aiheuttivat aa-
muiset pommiin nukkumiset, mutta alaluokilla syynä oli myös koulukiusaaminen, johon ei
puututtu tarpeeksi, enkä halunnut mennä sen vuoksi kouluun. Äiti ei minua halunnut sinne
pakottaa, ja luulen että tässä yksi syy huostaanottoomme, jota ei minun kanssani ole kun-
nolla käyty läpi tähän päivään mennessäkään, mutta koska olen ollut meistä se vanhempi
sisar, minulle on jäänyt muistikuvia, joista olen pystynyt syitä pääättelemään myöhemmin.
Olen myös sitä mieltä, että huostaanotto päätös on ollut perusteltu, ja että äidin olisi pitänyt
ajoissa myöntää tarvitsevansa apua, ja ottaa sitä myös vastaan.” (Sisaruksista nainen).*

*”Olin tosin toivonut, että jonkinlaista sopeutumisterapiaa olisi ollut jossain vaiheessa tar-
jolla, koska itselläni pelkkä äidin versio tapahtumista, sai aikaan niin valtavia tunnekuohuja,
kapinointia, ja murrosiän ongelmia ja koenkin että olin päässyt paljon helpommalla, jos
asioita olisi aikoinaan selitetty hiukan paremmin. Omalta kohdaltani olen kuullut liian mo-
nesti lauseen että: ”Olet ollut liian vanha, kun huostaanotto on tapahtunut”. Itse en ymmärrä
miten 10v. Voisi olla muka liian vanha, mutta ehkä asioita olisi pitänyt käydä läpi hiukan
vanhemman lapsen näkökulmasta, niin ettei olisi jäänyt epäselvyyttä, ja jotta olin ymmär-
tänyt miksi äidin puheet ovat niin vihamielisiä, ja miten ne kuitenkin eroavat totuudesta.
Totta kai minulle jäi ristiriitainen olo noista äidin puheista; kuten siitä, että perheemme oli
kärsinyt vääryyttä, johon syyllisiä ovat mm. sosiaalityöväkijä, opettajat ja naapurit.
Tietysti elin vuosia siinä uskossa, että äiti puhui täysin totta. Ei siis lieene vaikeaa arvata,
että ongelmia tuli myöhemmin, ja paljon. Teini-ikäisenä olinkin varsinainen pikku anar-
kisti.” (Sisaruksista nainen).*

Osa lapsista, voisi sanoa jopa valtaosa lapsista, kehittyä niin sanotusti oikeaan suuntaan ris-
kitekijöistä huolimatta. Selviytyjien pelastavana tekijänä voi olla, ettei heihin kohdistuva
riskitekijä ole ollut kovin vakava tai sitä on esiintynyt vähemmän. Joissakin tapauksissa on
auttanut se, että riskitekijä on ollut sellaisessa kehitysvaiheessa, joka ei ole ollut niin riskial-
tis elämänvaihe. Se millaisia seurauksia riskitekijöillä on vaikuttavina tekijöinä sen muoto,
toistuvuus, uhrin ikä, aikaisemmat kokemukset, sekä aiemmista traumoista jääneet psyykki-
set tilat sekä uhrin suhde tekijään. (Honkatukia & Kivivuori 2006, 146-147.)

4.3 Tie aikuisuuteen

Mielenkiinnon kohteina nainen kertoo olleen aina eläimet ja konemusiikki. Rakkaus konemusiikkiin ja tanssimiseen ovat naisen kokeman mukaan myötävaikuttaneet päihderiippuvuuden syntymiseen. *"Raveissa on aina ollut tarjolla huumeita, enkä minä ennen osannut tai halunnut niistä kieltäytyä, koska niistä on saanut lisää energiaa tanssimiseen."* (Sisaruksista nainen).

Mies muistaa lapsuuden harrastuksena jalkapallon, joka täytti vapaa-ajan, välillä lähes kokonaan. Naisella on harrastuksia ollut useita eikä hän ole niihin kyennyt pitkäksi aikaa sitoutumaan nuoruudessaan, koska kiinnostus on loppunut ennemmin tai myöhemmin. Harrastukset tulivat elämään kuitenkin vasta huostaanoton jälkeen. Syntymäkodin aikaan arjen täytti ulkona kavereiden kanssa oleminen.

"Kun olin hiukan yli 10v. pääsimme sijaisperheeseen asumaan. Siellä pullukka ulkomuotoni alkoi hoikistumaan, ja aloinkin kiinnostua liikunnasta. Pallopeleistä, ulkona pelattavista peleistä, ja mistä vaan mihin liittyi muita nuoria. Luistelu oli talvisin minulle rakas laji, ja saavutin siinä jonkin verran menestystä, kun voitin koulujenväliset luistelukilpailut kahtena vuotena peräkkäin. Minusta tuli myös pidetty, ja sain paljon uusia kavereita. Paras ystäväni asui ihan naapurissa, ja olimmekin erottamattomat. Jatkoin vielä jonkin verran myös ratsastamista, ja kävin muutamilla ratsastusleireilläkin. Hoidin tilaisuuden tullen myös muitakin eläimiä, kuten esim. vasikoita." (Sisaruksista nainen).

Esiteininä naisella oli aloitteilla telinevoimistelua ja muita urheilulajeja, jotka jäivät sen myötä, kun pojat ja kaverit veivät ajan. Yläasteella elämään tuli mukaan alkoholi ja tupakka, öisin diskoihin karkailu. Lopulta nainen sijoitettiin sijaisperheestä perhetukikeskukseen, jonka aikana löytyi kannabis.

"Olin kaikin puolin mahdoton teini, jolle ei saatu mitään rajoja. Tuolla nuorisokodissa asuessani olin siis 14-17v. Ja kävin yläasteen loppuun, jonka jälkeen aloitin opiskelut ammattioppilaitoksessa, Laboratorioalan pk. pohjaisella linjalla. Tuona aikana minulla ei oikeastaan ole ollut muuta harrastusta kuin jousiammunta, jota harrastin vain hetken, kun olin juuri itsenäistymässä ja muutin omilleni nuorisokodista asumaan ollessani kaikkien aikojen nuorin itsenäistymään pääsevä, ja vain 17v. Kun muutin omilleni ja sain juuri ja juuri

opiskeluni päätettyä, minulta lähti lopullisesti lapasesta koko elämä. Löysin myös uuden tuttavuuden, jolle omistinkin pian kaiken rahani ja aikani. Kuningas amfetamiini tuli kuvi-oihin, ja olin lopullisesti menetetty tapaus. Tuolla huumeiden täyteisellä matkalla meni koko aikuisikä, ja vasta 3,5v. sitten, ollessani 33v. pääsin lopullisesti eroon huumeista ja huonosta seurasta, jossa liikuin.” (Sisaruksista nainen). Tällä hetkellä nainen kertoo rakentavansa elämäänsä uudelleen, uudella paikkakunnalla omaa asuntoa etsien.

”Sijaisperheemme oli aivan upea, ja he ovat ihania ihmisiä, mutta koska olin niin täynnä uhoa, kipua ja ahdistusta, niin sain nauttia heidän luonaan asumisesta vain vaivaiset 3v. Välimme ovat siihen nähden tosi läheiset, että olin heillä vain lyhyen aikaa, mutta ainakin olen voinut olla koko ajan varma siitä, että veljelläni on asiat hyvin heidän kanssaan. Lisäksi sijaisvanhempiumme olen kuitenkin pitänyt joskus yhteyttä myös, kun minulla meni hiukan lujaa. Tosin vain selvinpäin ollessani, ja usein olin rahaa tai ruokaa vailla. Monesti muis-tankin heidän tulleen silloiselle asuinpaikkakunnalleni tuomaan minulle ruokaa kaupasta. Rahaa minulle ei haluttu ymmärrettävästi antaa, koska sen tiesi mihin se olisi mennyt.

En ole milloinkaan joutunut olemaan huolissani siitä, ettei veljeni pärjäisi. Hänellä oli sijaisperheessä asiat paremmin kuin minulla. Liekö tämä nyt sitten siitä syystä, että hän on minua 5v. nuorempi. Hän oli siis huostaanottomme aikoihin vain 4v. Ja sijoitushetkellä 5v.

Koska elämäni on ollut turvatonta ja sekavaakin, enkä ajoittain ole jaksanut pitää edes itsestäni huolta, olen tietoisesti päättänyt, etten aio tehdä omia lapsia.” (Sisaruksista nainen).

Nykyhetkestä mies kertoo asioiden olevan mallillaan, jos mittareina ovat terveys, työ, koulutus ja läheiset. Menneisyyttä mies kertoo käsitelleensä, mutta elämässä tulee silti ajoittain uusien elämäntilanteiden takia vastaan tilanteita, joihin suhtautuu tietyllä tavoin jo oman historiankin perusteella.

”Mä oon aika nuoresta ymmärtänyt omien valintojen seuraukset ja tiedostin itse aika vahvasti, minkälaisia valintoja mun on syytä välttää. Mä en ikinä jäänyt murehtimaan siskon tekemiä valintoja, koska mulla oli kuitenkin myös oma elämä ja omat haasteet kohdattavana. Tänään koen ylpeyttä siitä, että omilla valinnoillaan sisko on saanut kurssia muutettua.” (Sisaruksista mies).

5 OPAS ANKKURI-TOIMINNAN KOHTEENA OLEVILLE NUORILLE JA HEIDÄN LÄHIOMAISILLEEN

5.1 Produktin toteutus

Oppaassa kuvasin mitä Ankkuri toiminta on, ketkä siinä työskentelevät ja mikä on kenenkin rooli. Pyrin tekemään oppaan nuorelle helpoksi lukea, joten valtavan paksua siitä en halunnut.

Oppaaseen tuli naisen haastattelusta lainauksia ja hieman tietoa sitä, mitä Ankkuri-toiminta on. Opas julkaistiin internetissä. Se on saatavissa QR-koodilla ja ainakin poliisiammattikorkeakoulun sosiaalisen median sivuilla on linkki, jonka kautta opasta pääsee tarkastelemaan. Opas on tulostettavissa sieltä lehtiseksi tarvittaessa. Aika näyttää miten linkki oppaasta leviää poliisin sosiaalisessa mediassa. Mitä enempi – sen parempi, jotta tavoitetaan mahdollisimman suuri kohderyhmä.

Opasta kasatessani perehdyin toiminnallisen opinnäytetyön tekemisen perusteisiin. Oppaassa on pyritty siihen, että se on osa teoriapohjan jatkumoa. Oppaan pyrkimys on olla ”helposti lähestyttävä” nuorille. Oppaassa on puhekuplissa pätkeä opinnäytetyössäni haastatteleman naisen elämästä ja muutamia hieman huumorimielisiä kuvia tekstin lisänä kokonaisuutta keventämässä.

5.2 Produktin teoria

Teoriapohja oppaaseen on kasattu aiemman työkokemuksen ja luotettaviin lähteisiin perustuen. Opas on siis luotettava tietolähde, joka on pyritty tekemään kiinnostavaksi. Oppaassa esiintyvä naisen elämäntarina ei ole Ankkuri-toiminnan kohdehenkilön elämäntarina. Se on tarina ihmisestä, joka olisi halunnut apua elämäänsä, mutta hänen kohdallaan avun oikein määrittäminen ei onnistunut. Edellä mainitun halusin jättää oppaaseen näkyville erääseen puhekuplaan.

Opas on teoriapohjan lopussa liitteenä, josta se on myös tarkasteltavissa.

6 TYÖN TAVOITTEET JA TOTEUTUSMENETELMÄT

6.1 Tavoitteet

Opinnäytetyöni tavoitteena on tuoda tietoa Ankkuri-toiminnasta ihmisten keskuuteen. Työläni pyrin siihen, että Ankkuri-toiminnan kohteeksi pääsemistä, tai joku voisi kuvata joutumista, ei koettaisi niin negatiiviseksi asiaksi.

Ankkuri-toiminta on kehittyvä toimintamalli Suomessa. Aluksi ajattelin tekeväni opinnäytetyönä vinkkipankin Ankkuri-toiminnan ammattilaisille. Kuitenkin aihetta pohtiessani ja jututettuani näitä Ankkuri-toiminnan ammattilaisia totesin, että Ankkuri-toimintaa on realistisesti toteutettu niin vähän aikaa, ettei sen toimintamalleja voi oikein vielä vertailla.

Työn päätavoite on saada Ankkuri-toiminnan kohteena oleva nuori ja hänen lähiomaisensa huomaamaan, että toiminta tähtää nuoren hyvinvointiin. Eli toisin sanoen tavoitteena on jakaa tietoa kohderyhmille, mitä Ankkuri toiminta on. Tiedonjaon avulla voimme mahdollisesti saada kohdehenkilöitä omaisineen suhtautumaan paremmin siihen, että viranomainen puuttuu heidän elämäänsä. Tietyn tyyppisiin elämäntilanteisiin jo varhaisessa vaiheessa puuttuminen on tärkeää, jottei syrjäytymiskierre ennäätä toteutua.

Työni lopputuotoksena on siis opas Ankkuri-toiminnan kohteena oleville nuorille, heidän läheisilleen sekä aiheesta kiinnostuneille, jotka mahdollisesti etsivät keinoja auttaa oireilevaa nuorta. Oppaassa käyn lyhyesti läpi mitä ennalta estävä työ on. Avaan oppaassa myös sen, ketä Ankkuri-tiimin kuuluu, perustellusti käyden kaikkien roolit pintapuolisesti ja niiden merkitykset. Lisäksi kuvaan oppaassa sitä, miksi Ankkuri-toiminta on toimiva kokonaisuus. Ankkuri-toiminnan avulla kohdehenkilö välttyy monen eri tahon asiakkuudesta sekä tiedot viranomaisten välillä siirtyvät reaaliajassa heidän työskennellessä yhdessä.

Työssäni kuvaan teoriaosuudessa sitä, mitä tähän asti on voitu todeta ennalta estävän työn tärkeydestä. Lisäksi teoriaosuudessa on tietoa Ankkuri-toiminnasta ja sen toimijoista. Sivuan myös syrjäytymisen syitä ja tutkittua tietoa syistä, jotka voivat johtaa rikolliseen elämään.

Haastattelen työtäni varten kahta sisarusta, joista toinen heistä päätyi poliisiksi ja toinen poliisin asiakaskunnan edustajaksi. Tavoitteenani on osoittaa haastatteluilla, että samanlaisista lähtökohdista voi päätyä elämään kahta aivan erilaista elämää.

6.2 Toteutus

Aiheena ennalta estävä työ on kiinnostanut minua aina. Poliisiammattikorkeakoulun aikana toimin koulun sosiaalisessa mediassa ja olin täysillä mukana koulun alussa olleessa projektissa, jossa järjestimme ennalta estävän tapahtuman ykkösluokkalaisille.

Poliisiammattikorkeakoulun tutkinnon rakenne on perus- ja ammattiopintoja (100 op), ammatillista osaamista edistävä harjoittelu (55 op), opinnäytetyö (15 op) ja vapaasti valittavia opintoja (10 op). Olin työharjoittelussa Rovaniemen pääpoliisiasemalla. Minulle ehdotettiin opinnäytetyöksi opasta, jossa olisin käynyt läpi Ankkuri-toiminnan toimintamalleja ja joka olisi suunnattu Ankkuri-toiminnan työntekijöille. Asiaa miettiessäni ja vaihtoehtoja pyöritellessäni päädyin lopulta ideaan, jossa teen oppaan nuorille ja heidän lähiomaisilleen. Koen nuorten hyvinvoinnin tärkeänä asiana, joten työssäni haluan pyrkiä vaikuttamaan siihen edes hieman.

Työharjoittelun aikana olin mukana yhdessä kokonaisessa Ankkuri-projektissa. Siinä tapauksessa tehtiin interventio ennen tapahtunutta rikosta ja näin, että se toimi. Kokoonnuimme kerran sosiaalityöntekijän, nuorisotyöntekijän, kohdehenkilön ja hänen lähiomaisensa kanssa.

Kohdehenkilö havahtui kokemukseni mukaan palaverissa siihen, miten vakavasta asiasta on kyse, jos edes puhuu suuntaavansa väkivaltaa isoon ihmisjoukkoon. Kohdehenkilön äiti oli kovin järkyttynyt saatuaan tietää lapsensa puheista. Minun ja toisen poliisin rooli oli kertoa, mikä täyttää rikoksen tunnusmerkistön ja mitä siitä seuraa, jos syyllistyy rikokseen. Nuorisotyöntekijä pohti nuoren kanssa mitä harrastuksia nuorelle voisi keksiä, jotta hänen arkeensa tulisi sisältöä. Sosiaalityöntekijä pohti palaverin aikana nuoren oikeuksia ja turvallista kasvua.

Toinen palaveri Ankkuri-projektiin liittyen oli tulossa myöhemmin, jonne poliisin edustajia ei päässyt, mutta siitä ei tullut ongelmaa. Sosiaalityöntekijä ja nuorisotyöntekijä olivat sitä

mieltä, että nuoren elämä oli lähtenyt hyvään suuntaan ja arkeen oli tullut positiivista sisältöä.

Ennalta estävä työ on aina ajankohtaista. Uskon opinnäytetyöni tukevan mielenkiintoani ja oppimistani ennalta estävän työn suhteen. Opinnäytetyöni toteutin kirjaamalla jatkuvasti päiväkirjaa tekemistäni asioista opinnäytetyöni eteen. Ihan aluksi suunnittelin sisällysluettelon, johon kirjasin aiheet, joita käsittelen työssäni. Kirjaamani aiheet toimivat hyvin runkona tekstille, jota lähdin rakentamaan niiden perusteella.

Kun käsiteltävät aiheet olivat jollainlailla selvät, lähdin keräämään kirjallisuutta ja faktaa asioihin, joita tuon opinnäytetyössäni esille. Faktaa kerätessäni sain hyvin tsemppausta ohjaavalta opettajaltani, joka muistutti teoriaosuuden tärkeydestä. Teorian kasaan kerääminen ja kirjaaminen olivat itselle se vaikein osuus.

Teorian pikkuhiljaa kasautuessa olin yhteydessä henkilöihin, jotka halusin haastatella työtäni varten. Samalla aloin suunnitella haastattelukysymyksiä ja tarkentaa sitä, mitä haastatteluilta työlleni haluan ja tarvitsen.

Teoriapohjaa kasatessani otin myös selvää siitä, mitkä ovat kriteerit sille, kuka pääsee Ankkuri-tiimin asiakkaaksi ja kuka ei. Olin yhteydessä Rovaniemen Ankkuri-tiimin poliisimieheen ja hänen kanssaan käytyjen keskustelujen jälkeen etsin aiheeseen lähteitä ja kirjasin niiden perusteella Ankkuri-toiminnan tämän hetken toiminnankuvausta.

Kun olin saanut kirjattua riittävästi teoriaa pohjalle, aloin siirtyä oppaan tekemiseen. Valitsin sivuiksi A5, jotta ne ovat helposti tulostettavissa lehtisiksi PDF-muodossa. Tulostusmahdollisuuden myötä sitä voi siis helposti käyttää manuaalisesti lehtisen muodossa esitteenä. Oppaan löytyessä internetistä QR-koodin takaa se on helppo löytää myös sieltä. Näin se tavoittaa niin työntekijät kuin asiasta yhtään kiinnostuneet nuoret.

Kun olin kirjannut tekstiäni kohtuudella, luetutin tekstin opettajallani, jolta sain kommentit tekstiini. Tämän myötä varmistin, mitä minun tulisi huomioida jatkossa kirjatessani opinnäytetyötäni sekä mitä korjattavaa minulla oli siinä vaiheessa opinnäytetyöni tekoa.

Haastattelupohjien ollessa valmiit olin uudelleen yhteydessä toiseen haastateltavista. Sen myötä sain yhteyden myös toiseen haastateltavaan. Pian haastattelukysymyksien

lähettämisen jälkeen sain vastaukset sähköpostiini, jotka liitin opinnäytetyöhöni ja yhdistelin kasaamaani teoriaa haastatteluvastausten joukkoon.

Opinnäytetyön kirjoittaminen oli minulle tiivis projekti. Kun tekstiä alkoi tuottaa, piti tehdä kerralla enemmän töitä.

Produktin kanssa painin aikani, kunnes aloin kysellä vinkkejä entisiltä työkavereiltani nuorisopuolelta sekä opettaja ystäviltäni. Yhdessä pohtiminen toikin hyviä ideoita, jonka pohjalta aloitin produktin uudelleen rakentamisen.

Lopulta produktin valmistuttua kävin vielä opinnäytetyöni teoriaosuuden läpi, teksti muuttui taas kerran konkreettisesti. Nyt kirjoitettuani teorat useasti loputtomien muokkausten jälkeen ja tehtyäni kolme produktia, joista viimeisen myös kuvitin itse, voin todeta, että opinnäytetyöni voisi olla valmis.

Opinnäytetyön teon aikana istuessani kirjapinon kanssa ja taikinoidessani ajatusmyrskyjen keskellä pelkäsin tappavani oman intoni ennalta estävään työhön. Kuitenkin nyt kun työ on valmis, voin onnekseni todeta, ettei niin käynyt.

7 OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI

Yllätyin kokonaisvaltaisesti itse siitä, miten kykenin syventymään tämän opinnäytetyön tekemiseen. Kuten jo toteutuksessa mainitsin, pitkien kirjallisten töiden tekeminen on ollut minulle aina oma haasteensa. Aihe on itselle mielenkiintoinen, mikä tuki työn tekemistä.

Teoriaosuuden kirjaaminen lopulta "imaisi" minut mukaansa ja innostuin sen tekemisestä niin, ettei se tuntunutkaan enää niin vaikealta kuin aluksi. Lähinnä jännitti se, kelpaako teksti opettajalle, vai meneekö kaikki kirjoitettu uusiksi. Välillä tekstiäni lukiessani pohdin, puutuuko tekstiltä niin sanottu punainen lanka, mutta uskon lopulta onnistuneeni kasaamaan ymmärrettävän kokonaisuuden. Koko opinnäytetyön teon ajan kirjasin toteutukseen vaiheet; mitä tein milloinkin, jotta toteutus osio oli helppo pitää ajan tasalla.

Työssäni pyrin hakemaan teoriapohjaa sille, miksi Ankkuri-toiminnasta voi olla hyötyä. Teoriaosuuden keräämisen aikana tein paljon huomioita siitä, että suurin osa vakavaan rikollisuuteen syyllistyneistä on aloittanut rikollisen uransa jo nuorena, kuten aiemmin tekstissä tuli ilmi. Koen ennalta estävän työn tärkeänä ja mielenkiintoisena, mikä on auttanut jaksamaan tämän kirjoittamisen ja kirjapinon kanssa. Mietin sitä, miten saan tekstistäni oikein kohdennetun ja toivoin haastattelujen vaikuttavan siihen positiivisesti – niin kuin kävi.

Oppaan kasasin useaan kertaan. Oikea lähestymissuunta nuoriin ja Ankkuri-toiminnan asiaan oikealla ”kielellä” oli pitkän pohdinnan takana. Lopulta kyselyäni vinkkejä lasten ja nuorten kanssa työskenteleviltä ystäviltäni sain hyvän pohjan toteutuksen idealle.

Työn teoriapohjan olen perustanut lähteisiin, joita valitessani olen käyttänyt lähdekriittisyyttä ja valinnut luotettavia lähteitä, jotka perustuvat tutkittuun tietoon. Osa tiedosta perustuu kokemukseen, jo entisen ammattini pohjalta, kun työskentelin nuorisokodissa.

Tekemäni haastattelut tukevat elävän elämän kautta suppeasti teoriaa, jota työssäni olen käsitellyt. Niissä tulee ilmi persoonaerojen, ikätason, tapahtumien kulun ja monen muun teoriapohjassani kirjaamani asioiden vaikutus elämäntulkintaan. Se, miten yksittäiset asiat voivat vaikuttaa eri tavoin eri ihmiseen, vaikka lähtökohdat olisivat samat. Haastateltavia oli vain vähän, mikä antaa kapean käytännön näkökulman käytännön kokemusten kuvaamiselle.

Muistettavana kuitenkin on, että teen toiminnallisen työn, joten haastattelut ovat niin sanottua ekstraa työssäni. Kuitenkin haastattelujen lisänä käytin tutkittua teoriapohjaa, joten näen haastattelujen tukevan tutkittua tietoa.

Työssäni olen käsitellyt ennalta estävää työtä ja keinoja syrjäytymisen estämiseksi. Samalla olen sivunnut asioita, joiden avulla voi tunnistaa syrjäytymisen riskit.

Produktina työlle on opas Ankkuri-toiminnan kohdehenkilöille ja heidän lähiomaisilleen. Asiaan löytyy tietoa poliisin myös verkkosivuilta ja mahdollisesti muiltakin internet sivustoilta. Oppaan tavoitteena on kuitenkin tavoittaa mahdollisimman moni Ankkuri-toimintaa työkseen tekevä alan ammattilainen ja tietysti myös, sekä ammattilaisten että sosiaalisen median kautta, mahdollisimman moni nuori.

Toiminnallisen työn toteutuksen osalta oli ”turhaa” toteuttaa vain tulostettua opasta, koska se olisi tavoittanut vain murto-osan niistä, kenelle se on tarkoitettu. Sosiaalisen median kautta jakamalla opas saa näkyvyyttä sellaisillekin, joita se ei olisi tulostettuna versiona tavoittanut. Opas löytyy netistä QR-koodin takaa, jonka käyttö oletettavasti on nuorille helppoa. Niille jotka eivät QR-koodia käytä on olemassa myös oikea internetosoite ja linkki, josta oppaan löytää.

Toteutuksessa oli hieman haasteita löytää oikea tapa, jolla kirjata opas niin, että nuorikin suostuisi sitä lukemaan. Päädyin kuitenkin avaamaan oppaaseen myös samaa tietoa, mikä löytyy myös poliisin nettisivuilta, koska näen oppaan nuorelle helpompilukuisena kuin poliisin nettisivut. Lisänä oppaassa on mielenkiintoa herättämässä elämäntarina ”Tanjasta”, joka olisi kaivannut apua elämäänsä, mutta koska hän ei saanut oikeanlaista apua, elämä lähti ”raiteiltaan”.

Linkin lisääminen poliisiammattikorkeakoulun sosiaalisen median sivuille lisää myös oppaan tavoittaneita ihmisiä jo senkin kautta, että alan ammattilaiset saavat oppaan sieltä helposti käyttöönsä. Tulostettuna tai virtuaalisena, miten kukakin sitä tykkää käyttää ja mikä on tilanteeseen sopivin vaihtoehto. Linkki oppaaseen lähti levitykseen myös poliisin sosiaalisen median kautta.

Työn tavoitteena on, että tietoisuus Ankkuri-toiminnan tärkeydestä kasvaisi. Oppaalla, jolla on laaja levitys mahdollisuus, on hyötyä laajemmalti.

Tavoitteena on myös, että opas tavoittaa nuoria, kenellä on kotona vakavia ongelmia – lähi-suhdeväkivaltaa tai muuta jossa Ankkuri-toiminta voi auttaa. Oppaassa on kerrottu, että Ankkuri-toiminnasta saa lisätietoa oman paikkakunnan poliisilta ja lisätty nuortennetistä löytyvä nuorten auttava puhelin, jotta avunpyytämiskynnys laskisi, jos nuorella itsellä on sellainen tilanne.

Kuten jo aiemmin työssäni mainitsin, poliisin tehtäviin kuuluu poliisilain mukaisesti ennalta ehkäisevä työ. Pyrin työlläni olemaan yksi niistä, jotka muistuttavat ennalta estävän työn merkityksestä ja sen voimasta.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Teoriaa kasatessani pohdin kovin syrjäytymisen syitä ja sitä miksi ihminen päätyy rikolliseen elämään. Kävin teoriaa läpi myös oman elämäni kautta ja pohdin myös sitä, miksi minusta tuli juuri tällainen.

Teoriassa tytöt kestävät hieman enemmän elämässä vastoinkäymisiä kuin pojat, joka näkyy sivulta 3 löytyvässä taulukossa. Tietysti elämäntapaan vaikuttaa paljon myös paljon missä iässä elämän kriisit on koettu ja mitä kaikkea taustalta löytyy. Onko ollut pysyvää turvallista suhdetta aikuiseen ja onko lapsen tilanteeseen päästy puuttumaan ja onko hän saanut apua käsitellä elämänsä kriisejä.

Itse koen ennalta estävän työn todella tärkeänä poliisin työssä, niin kuin hoitoalallakin. Harmillista kokonaisuudessa on se, että kun tehdään budjetteihin leikkauksia, on ensimmäisten joukossa ennalta estävä työ. Toivon, että Suomessakin viime vuosina tapahtuneet asiat herättävät päättäjiä antamaan resursseja ennalta estävään työhön alalla kuin alalla, jossa sitä tarvitaan. Viime vuosien tapahtumat ovat nostaneet ennalta estävää työtä ja sen tärkeyttä taas kartalle. Toivoa siis saattaa, että myös hallitus huomaa sen rahoituksissaan eri tahoille. Kuitenkin ennalta estävä työ tulee pitkällä tähtäimellä halvemmaksi yhteiskunnalle, kuin niiden ihmisten elättäminen, jotka päätyvät rikolliseen tai syrjäytyneeseen elämäntapaan. Siitä tulee kustannuksia sekä menetettyjä työtuloja.

Kokonaisuudessaan työhöni teoriaa kasatessani totesin lapsuudella ja nuoruudella olevan suuri merkitys siinä, mihin yksilön elämä kääntyy aikuisiällä. Turvaton ja epätasapainoinen lapsuus ja varsinkin nuoruus kasvattaa epätasapainoisia aikuisia. Tietysti yksilön piirteet huomioiden ei voida näin täysin yksiselitteisesti väittää, vaan todeta miten valtaosaan edellä mainitut asiat vaikuttavat. Myös elämässä tapahtuneiden ongelmien ajankohta ja lapsen tai nuoren ikätaso tapahtumien aikaan vaikuttaa merkittävästi.

Ankkuri-toiminnan avulla on saatu katkaistua iso osa rikoskierteeseen syöksymisestä, kun on päästy tekemään oikea-aikainen interventio. Kuitenkin tässäkin on huomioitava iän tuoman kehityksen ja muuttuneiden ympäristötekijöiden vaikutukset. Mutta tähän asti tehdyn Ankkuri-toiminnan ja tuloksen perusteella voidaan vain todeta, että Ankkuri-toiminta kannattaa kaikin puolin.

Kuten jo aiemmin työssäni olen maininnut, koen ennalta estävän työn todella tärkeäksi ja tämän opinnäytetyön teon ja teoriapohjan kasaamisen jälkeen koen entistä kovemmin, että ennalta estävä työ on hyvästä, vaikka se ei tilastoissa tuloksena suoraan näkyisikään, koska tuloksia on vaikea suoraan arvioida ”ilman kristallipalloa”.

LÄHTEET

”Ankkuri toimintaa Kanta Hämeen poliisilaitoksella” (Luettavissa: <http://www.avi.fi/documents/10191/1471975/Kanta-H%C3%A4meen+Ankkuri+050614/eed8cd89-ba4c-4b57-8284-342e577ee097> , Luettu 20.8.2017)

Haastateltavat sisarukset

Haaste lehden 2/2007 artikkeli ”Rikoksia uusivat lapset ovat usein lastensuojelun vanhoja tuttuja, (Luettavissa: <http://www.haaste.om.fi/fi/index/lehtiarkisto/haaste22007/rikoksiauusivatlapsetovatlastensuojelunvanhojatuttuja.html> Luettu 22.1.2018)

Hanna Vilkkä & Tiina Airaksinen, Toiminnallinen opinnäytetyö, Kustannusosakeyhtiö Tammi, 2003

Hämeen poliisin nettisivut (Luettavissa: <https://www.poliisi.fi/hame/ankkuri> luettu 8.1.2018)

Ihalainen Jarmo & Kettunen Terttu; Turvaverkko vai trampoliini – sosiaaliturvan mahdollisuudet, WSOY oppimateriaalit Oy 2006

Janne Kivivuori; Rikollisuuden syyt, Hansaprint 2008, 2013

Jorma Kananen, Toimintatutkimus kehittämistutkimuksen muotona, Suomen yliopistopaino, 2014

Jukka Reivinen ja Leena Vähäkylä; Ketä kiinnostaa? Nuorten ja lasten hyvinvointi ja syrjäytyminen, Gadeamus 2013

Kauko Aromaa & Ahti Laitinen; Rikollisuus ja kriminologia, Vastapaino 2005

Lastensuojelulaki, Finlex ajantasainen lainsäädäntö

Opinnäytetyö ”Helsingin poliisilaitoksen Ankkuri-ryhmän intervention yhteys alle 15-vuotiaiden nuorten oireiluun” Teemu Ahlgren & Inka-Liisa Puttonen, Poliisiammattikorkeakoulu 2016

Opinnäytetyö ”Vaikuttavuustutkimus Hämeenlinnan moniammatillisen Ankkuri-tiimin intervention vaikutuksesta 15-17 -vuotiaiden nuorten rikoskäyttäytymiseen”, Aleksandr Stepanov, Poliisiammattikorkeakoulu 2017

Oranen Mikko; Perheväkivallan varjossa, Nykypaino Oy 2001

Oikeusministeriön artikkeli ”Ministeri Lindholm osallistuu väkivaltaista radikalisoitumista käsittelevän EU-kokoukseen” 10/2015 (Luettavissa: http://oikeusministerio.fi/artikkeli/-/aset_publisher/ministeri-lindstrom-osallistuu-vakivaltaista-radikalisoitumista-kasittelevaan-eu-kokoukseen luettu 18.1.2018)

Poliisin tulossopimus vuodelle 2017, (Luettavissa: https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstructure/55961_Tulossopimus_2017_Poliisihallitus.pdf?dc8848b0586cd488, luettu 14.2.2018)

Qvretveit John; moniammatillisen yhteistyön opas, Hakapaino 1995

Rebekka Härkönen 2016, ”Suomessa vähintään 70000 syrjäytynyttä”, Turun Sanomat, 25.1.2016 (luettavissa: <http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/843711/Suomessa+vahintaan+70000+syrjaytynyttä> Luettu 22.1.2017)

Reko Silvenius, ylikonstaapeli Lapin poliisilaitos Rovaniemen pääpoliisiasema, eet projektaattori

Sisäministeriö: ”Ankkuri on tehokas malli myös väkivaltaisen radikalisoitumisen torjunnassa” (Luettavissa: http://intermin.fi/artikkeli/-/asset_publisher/ministeri-risikko-ankkuri-on-tehokas-malli-myo-s-vakivaltaisen-radikalisoitumisen-torjunnassa, Luettu 22.1.2018)

Sisäministeriön julkaisu ”Ankkuri-malli moniviranomaisyhteistyössä” (Luettavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79022/Ankkuri-malli%20moniviranomaisyhteisty%C3%B6ss%C3%A4.pdf?sequence=1> luettu 28.8.2017

Sisäministeriön uutinen 12/2016 ”Ankkuri toimintamallia kehitetään yhdessä” (Luettavissa: http://intermin.fi/artikkeli/-/asset_publisher/ankkuri-toimintamallia-kehitetään-yhdessä, luettu 9.1.2018)

Sisäministeriön julkaisu 2/2014 ”Poliisin ennalta estävän toiminnan strategia vuosille 2014-2018” (Luettavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79008/Polii-sin%20ennalta%20est%C3%A4v%C3%A4n%20toiminnan%20strategia%20vuosille%202014%20-%202018.pdf?sequence=1> Luettu 22.1.2018)

Sisäministeriön julkaisu ”Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus 1/2017” (Luettavissa: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79235/03%202017_Vakivaltaisen%20ekstremismin%20tk%201_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y, luettu 22.1.2018)

Tilastokeskuksen taulukko (Luettavissa http://www.stat.fi/til/rpk/2016/13/rpk_2016_13_2017-03-23_kat_002_fi.html, luettu 1.9.2017)

Turvallisuussuunnittelu, hyvät käytännöt, rikollisuus ja häiriökäyttäytyminen, (Luettavissa: <http://www.turvallisuussuunnittelu.fi/material/attachments/turvallisuussuunnittelu/hyvät-kaytannot/rikollisuusjahairiokayttaytyminen/6E28rnYGF/Ankkuri-malli.pdf> luettu 18.1.2018)